

5

ಅಧ್ಯಾಯ

ಮಳೆನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ

5.1 ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ

5.1.1 ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಹರಿವು

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಮಳೆ ನೀರು ಹರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಉದ್ದೇಶಿತವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲವಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಣಗಿರಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭಾ ಅಧಿನಿಯಮ, 1976 (ಕೆಎಂಸಿ ಅಧಿನಿಯಮ, 1976) ಪರಿಚ್ಛೇದ 230 ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ ಅಧಿನಿಯಮ, 1964ರ ಪರಿಚ್ಛೇದ 72, ಇವುಗಳು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳೊಳಗೆ ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ. ಐಆರ್‌ಸಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು (ಕಂಡಿಕೆ-8.1) ಒಳಚರಂಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಹೊಲಸು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಸಮಯ ಸರಣಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದೂರ ಸಂವೇದನಾ ಕೇಂದ್ರ-ದಕ್ಷಿಣ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವು (ಕಂಡಿಕೆ-2.4ರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವಂತೆ) ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅಡ್ಡ ಹಾಯುವ ಅಥವಾ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಸಾಗುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ಅವುಗಳು ಮಳೆನೀರು ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಸಂಭವನೀಯ ಮಿಶ್ರಣದ ಪ್ರದೇಶ/ವಲಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿಗಳಿಂದ ದೃಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಬಿಡಬ್ಲ್ಯೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗದ ಗಣಕೀಕೃತ ಪದರಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಕ್ಷೆಗಳ ಪದರಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅವುಗಳು ಸಂಧಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಎರಡೂ ಪದರಗಳ ಸಂಯೋಜಿತ ಪದರಗಳ ಚಿತ್ರಣ ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಡ್ಡಹಾಯುವ/ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಸಾಗುವ ಹಲವಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಕೋರಮಂಗಲ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 728 ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಹಾಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು 16.0 ಕಿ.ಮೀ ಮತ್ತು ವೃಷಭಾವತಿ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 342 ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಹಾಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು 28.09 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ಅಂತಹ ಮಾರ್ಗಗಳಿದ್ದವು. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಸಾಗುವ ಒತ್ತುವರಿಯ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿಕೆ-5.1ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.1: ರಾಜಕಾಲುವೆ ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿಗಳು ಜಂಟಿ ಸಾಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳು
ಕೋರಮಂಗಲ ಕಣವೆ

ರಾಜಕಾಲುವೆ ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಸಾಗಿರುವುದು (ಕೆಂಪು ಗೆರೆಗಳಲ್ಲಿ)

ವೃಷಭಾವತಿ ಕಣವೆ

ಒಳಚರಂಡಿ (ಹಳದಿ ಗೆರೆ) ಕಾಲುವೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು (ನೀಲಿ ಗೆರೆ) ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಸಾಗಿರುವುದು

<https://youtu.be/4s2d2Tjw1w>

ಕೊಳಚೆನೀರು ಮಿಶ್ರಣ

<https://youtu.be/jcX0jFzwgGw>

ಕೊಳಚೆನೀರು ಮಿಶ್ರಣ

ಸಂಹಿತೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳೊಳಗೆ ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಬಿಡಬ್ಲ್ಯೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ 1,440 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಪೈಕಿ ಸುಮಾರು 780 ಎಂಎಲ್‌ಡಿಯನ್ನು (ಶೇಕಡಾ 54) ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಾಜಕಾಲುವೆ/ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹರಿಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಬಿಎಂಪಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರವಾದ ಬಿಡಬ್ಲ್ಯೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿಯು ಹಾಲಿ 1,073 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ 27 ಕೊಳಚೆನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ, ಕೇವಲ 644 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಕೊಳಚೆನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಳಕೆ ಕ್ಷಮತೆಯು ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 60ರಷ್ಟಿದೆ. ಮಾರ್ಚ್ 2021ರ ವೇಳೆಗೆ, 520 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ 11 ಕೊಳಚೆನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ, ಇಸವಿ 2007ರಲ್ಲೇ 110 ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರದೇಶದೊಳಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತಾದರೂ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಿಡಬ್ಲ್ಯೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ ಇನ್ನೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ.

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಜಂಟಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಒಡೆದ ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಹರಿಬಿಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು (ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.2). ಕಂಡಿಕೆ-5.2.1ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯಿಂದ ನಿಯಮಿತ ತಪಾಸಣೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಅಧ್ಯಾರೋಪಿಸಬಹುದು. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಮಳೆಗಾಲವಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಒಣಗಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.2: ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಲಯದ ಪಟ್ಟಣಗೆರೆಯ ರಾಜಕಾಲುವೆಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿರುವುದು

ಪಶ್ಚಿಮ ವಲಯದ ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರಂನಲ್ಲಿ ಒಡೆದ ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್ ಮೂಲಕ ಕೊಳಚೆನೀರು ರಾಜಕಾಲುವೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು

ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯದ ಈಜಿಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೊಳಚೆನೀರು

ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ನಗರ ವಲಯದ ಯಶವಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಒಡೆದ ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್ ಮೂಲಕ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗೆ ಹರಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ವಲಯದ ಸಿಲ್ವಬೋರ್ಡ್ ಜಂಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಡಬ್ಬುವರ್ವಾಸಿಬಿ ಪೈಪ್‌ಲೈನ್‌ನ ಮೂಲಕ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಹರಿಬಿಡುತ್ತಿರುವುದು

ದಾಸರಹಳ್ಳಿ ವಲಯದ ಹೇದೋಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಚರಂಡಿಯ ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್‌ಗಳು ಬಿಡುಕು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕಾರಣ ರಾಜಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೊಳಚೆನೀರು

ಆಧಾರ: ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಹೀಗೆ, ಕೊಳಚೆನೀರು ಮಿಶ್ರಣವಾಗುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿನ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವಲ್ಲಿನ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ವಿಫಲತೆಯು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಚರಂಡಿಗಳಾಗಿ ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರನ್ನು ಕೊಳಚೆನೀರಿನಂತೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸದ ಕಾರಣ, ಆ ಸಂಸ್ಕರಿಸದ ಕೊಳಚೆನೀರು, ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿ ಅಂತರ್ಜಲದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದು ಡೆಂಗ್ಯೂ, ಟೈಫಾಯಿಡ್, ಕಾಲರಾ, ಹೆಪಟೈಟಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಸೊಳ್ಳೆಕಡಿತ/ನೀರಿನಿಂದ ಪಸರಿಸುವ ರೋಗಗಳನ್ನು ಹರಡುವ ಅಪಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಿತು, ಅಲ್ಲದೆ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಜಲಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕಣ್ಮರೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಿತು.

ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ) (ಸಿಎಚ್‌ಒ) 2020ರ ಮಾರ್ಚ್‌ನಲ್ಲಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾ ರೋಗದ ಉಲ್ಬಣವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಶಂಕಿತ 25ರಲ್ಲಿ ಏಳು ಪ್ರಕರಣಗಳು ಕಾಲರಾ ಎಂದು ಖಚಿತಪಟ್ಟವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಸಿಎಚ್‌ಒವರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ ಹರಡುವುದನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆನೀರು ಹರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಾರೋಪಿಸಿದರು.

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಒಳಗೆ ಬಿಡಬ್ಲೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋರಿಕೆಗಳಿದ್ದು, ಇದು ಕೊಳಚೆನೀರು ರಾಜಕಾಲುವೆ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಕೊಳಚೆನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಇದು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ಆಗಸ್ಟ್ 2020) ಉತ್ತರಿಸಿತು. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಬಿಡಬ್ಲೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆಗಾಗಿ ಬಿಡಬ್ಲೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂದೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು.

ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯದ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತರವು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೊಳಚೆನೀರು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಿಲ್ಲ.

5.1.1.1 ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸದಿರುವುದು

ಐಆರ್‌ಸಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು (ಅಧ್ಯಾಯ 8) ಒಳಚರಂಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಹೊಲಸು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತವೆ. ನೀರಿನ ಮೂಲ/ಶೇಖರಣಾ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಹರಿಯುವ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒಳಚರಂಡಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಸಾಗುವ ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ನಂತರ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ (ಎಸ್‌ಟಿಪಿ) ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳ ಮಧ್ಯದ ವಿಭಜಕಗಳಲ್ಲಿನ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೀರನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗೆ ಬಿಡಬಹುದು.

ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೊಳಚೆನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಲುಷಿತವಾದ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ನದಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

2008-09ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 13 ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ₹7.48 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ₹6.73 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ವ್ಯಷ್ಣಾವತಿ ಕಣಿವೆಯ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯು (ಡಿಪಿಆರ್) ತೋರಿಸಿತು. 13ರಲ್ಲಿ ಐದು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ

ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ವಹಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡುವುದು ಎರಡೂ ಸೇರಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ನಂತರ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸದೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಲು ನಿಖರವಾದ ಕಾರಣಗಳು ಅಥವಾ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಭರಿಸಿದ ವಾಸ್ತವಿಕ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಪತ್ರಗಳ ಅನ್ವಯ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸದಂತೆ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಗಳು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಲು ಕಾರಣಗಳಾಗಿರಬಹುದಾಗಿವೆ. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹರಿಸುವ ಮೊದಲು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ಇದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ನಿಖರವಾದ ಸ್ಥಳದ ಮಾಹಿತಿಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಅಂತಹ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು/ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡಬ್ಲೂ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಒಳಚರಂಡಿಯನ್ನು ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿರುವುದೇ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆನೀರು ಹರಿಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಯೋಜಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ಆಗಸ್ಟ್ 2020) ಉತ್ತರಿಸಿತು. ವೃಷಭಾವತಿ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆಯಾಗಿ ಜಿಎನ್‌ಎನ್‌ಎಮ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ 250 ಕೆಎಲ್‌ಡಿಯಿಂದ 1 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಕ್ಷಮತೆಯ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು, ಆದರೆ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆನೀರು ಹರಿವು 100-200 ಎಂಎಲ್‌ಡಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾರಂಭಗೊಳಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಸಹ ಉತ್ತರಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ, ರಾಜಕಾಲುವೆ ಮಾರ್ಗಗಳು ಯಾವುದೇ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ನೀರುಗಾಲುವೆ ವಿಭಾಗವು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಿತು.

ಈ ಅಪೂರ್ಣ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಜಿಎನ್‌ಎನ್‌ಎಮ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ವ್ಯಯಿಸಿದ ₹6.73 ಕೋಟಿ ವ್ಯರ್ಥ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕುರಿತು ಉತ್ತರವು ಮೌನವಾಗಿತ್ತು. ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸದಿರುವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಪಿಸದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಕಂಡಿಕೆ 4.1.5.1ರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ವೃಷಭಾವತಿ ಕಣಿವೆಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಡಿಪಿಆರ್ ಅನ್ವಯ, ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಸಚಿವಾಲಯದ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯದೆಯೇ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಕಾರ್ಯಗತ ಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲೇ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 90ರಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಅಗತ್ಯತೆಯಿದ್ದಿತೇ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ತನಿಖೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

5.1.1.2 ರಾಜಕಾಲುವೆ ಹರಿವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು

ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿಯಾದರೂ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಸುರಿದ ನಂತರ ತಕ್ಷಣವೇ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೊರಹರಿವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಐಆರ್‌ಸಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು (ಕಂಡಿಕೆ-12.9)

ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಾಕುವ ವಿರುದ್ಧ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಕೆರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಹರಿವನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಹರಿವಿನ ಕೆಳಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಬಳಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಪರಿಣಾಮದ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ನಿಯಂತ್ರಣ ವಿಧಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಸಂಸ್ಕರಿಸದ ಕೊಳಚೆನೀರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ನಿರಂತರ ಹರಿವಿನಿಂದಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆರೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿದ್ದು, ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಘನ/ದ್ರವ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಆಮ್ಲಜನಕದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಮೀಥೇನ್‌ನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೊರೆಗಟ್ಟುವಲ್ಲಿ/ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ (ಪ್ರದರ್ಶಕ-5.3).

ಪ್ರದರ್ಶಕ-5.3: ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿನ ಕೆರೆಗಳು ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗಿರುವುದು

ಹೊತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಳಂದೂರು ಕೆರೆ

ಯಮಲೂರು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೊರೆಗಟ್ಟಿರುವುದು

ಅಲಸೂರು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಮೀನುಗಳು

ಡಿಆರ್‌ಡಿಬಿ ಕೆರೆ, ಸರ್ ಸಿವಿ ರಾಮನ್‌ನಗರ

ಆಧಾರ: ಮಾಧ್ಯಮ ವರದಿಗಳು

ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2017) 'ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ವರದಿ'ಯಲ್ಲಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯ ವಾದವು ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ವರದಿಯ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮೌಲ್ಯಾಂಕನ ಅಧ್ಯಯನವು ಶೇಕಡಾ 98ರಷ್ಟು ಕೆರೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 2ರಷ್ಟು ಕೆರೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹುಪಾಲು ಕೆರೆಗಳು ಹದಗೆಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಒಳಹರಿವು, ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸೇರುವ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಭೂಬಳಕೆಯ ಮಾದರಿ ಇವುಗಳು ಕೆರೆಗಳ ನೀರಿನ ಪರಿಮಾಣ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹಾನಿಕಾರಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನೇರ ಮಾನವ ಬಳಕೆಗೆ ಅನರ್ಹವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಧ್ಯಯನವು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯೊಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ಬಿಬಿಎಂಪಿ, 89 ಕೆರೆಗಳು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿವೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಕಲುಷಿತ ನೀರು ನಗರದ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವುದಾಗಿ ಎನ್‌ಜಿಟಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾ (ಡಿಸೆಂಬರ್ 2019) ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಂದೂರು, ಅಗರ ಮತ್ತು ವರ್ತೂರು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಜಾಲಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2020ರವರೆಗೆ ಸಮಯ ನೀಡುತ್ತಾ.

ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಕೆರೆಗಳ ವಿಭಾಗ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಇವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಅನ್ವಯ ಎಂಟು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಲುಷಿತ ನೀರಿನ ಹರಿವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಒಂಭತ್ತು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಎನ್‌ಜಿಟಿಯ ಸೂಚನೆಗಳು/ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿನ ಅಸಡ್ಡೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರು ಮಿಶ್ರಣವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿದೆ. ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಮಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಕೋರಿ ಬಿಡಬ್ಲ್ಯೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿಯು ಎನ್‌ಜಿಟಿಗೆ ಅಫಿಡವಿಟ್ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದನ್ನು (ಜೂನ್ 2020) ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು.

ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಆಗಸ್ಟ್ 2020). ಆದರೆ, ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಈ ಉತ್ತರವು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ತಿಳಿವಳಿ-16: ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರು ಹರಿಬಿಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ (i) ರಾಜಕಾಲುವೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳ ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಮಧ್ಯಮ ಅವಧಿಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ ಮತ್ತು (ii) ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಬಿಡಬ್ಲ್ಯೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿಯ ಸಮನ್ವಯದೊಂದಿಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

5.1.2 ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸೀಮಾರೇಖೆಯನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡದಿರುವುದು

ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯಗಳು ಎಂದರೆ ರಾಜಕಾಲುವೆ ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಭೂ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯುತ್, ನೀರು/ತೈಲ/ಅನಿಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಲೈನ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಮಾದರಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ 50 ಮೀ, 25 ಮೀ ಮತ್ತು 15 ಮೀ (ಚರಂಡಿಯ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಅಳೆದು) ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯ (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊರತಾದ ಪ್ರದೇಶ) ಇರಬೇಕೆಂದು ಆರ್‌ಎಂ‌ಪಿ 2015 ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಎನ್‌ಜಿಟಿ ಈ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯವನ್ನು 50 ಮೀ, 35 ಮೀ ಮತ್ತು 25 ಮೀಗಳಿಗೆ (ಚರಂಡಿಯ ಅಂಚಿನಿಂದ ಅಳೆದು) ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿತು (ಮೇ 2016). ಇದಲ್ಲದೆ, ಕೆಎಂ‌ಸಿ ಅಧಿನಿಯಮ, 1976ರ ಪರಿಚ್ಛೇದ 58ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಬಿಬಿಎಂ‌ಪಿಯು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ವಿವರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಗಲಕ್ಕೆ ಸೀಮಾಗಡಿ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಭಾದ್ಯತೆ ಹೊಂದಿತ್ತು.

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊರತಾದ ಪ್ರದೇಶ' ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ಸೀಮಾರೇಖೆ ಗುರುತುಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯದ ಬಗೆಗಿನ ನಿಗದಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಇದು ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯ/ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊರತಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಅಂತರ ಬಿಡದಂತೆ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಒತ್ತುವರಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಭೂಮಿಯು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಗಡಿಯನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಭೂ ದಾಖಲೆಗಳ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಲು (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2018) ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಆಗಸ್ಟ್ 2020).

5.1.3 ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ತೆರವು

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಟ್ಟಡ, ಗೋಡೆ, ಬೇಲಿ ಅಥವಾ ಇತರ ರಚನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಸಭಾ ಅಧಿನಿಯಮ, 1976ರ (ಕೆಎಂ‌ಸಿ ಅಧಿನಿಯಮ, 1976) ಪರಿಚ್ಛೇದ 234 ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ಮತ್ತು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಂದ ಅದರ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಬಿಬಿಎಂ‌ಪಿಯ ಆಯುಕ್ತರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಎನ್‌ಡಿಎಂ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಕಂಡಿಕೆ-4.23.1 ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಬಿಬಿಎಂ‌ಪಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ (2011).

ಮೊದಲಿಗೆ ಬಿಬಿಎಂ‌ಪಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ 1,988 ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತಾದರೂ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲ/ಅವಧಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ,

<https://youtu.be/zF-XoPIjFg>

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತುವರಿ

ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ನಿಜವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿತ್ತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸುಮಾರು 70 ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ²⁵ ಜಂಟಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅನುಬಂಧ-5.1ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವಂತೆ, 23 ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು (ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.4) ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 16 ಪ್ರಕರಣಗಳು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಒದಗಿಸಿದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಬೃಹತ್ ನೀರುಗಾಲುವೆ ವಿಭಾಗ ಇವರ ಬಳಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.4: ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಹಿಮಗಿರಿ ಮೆಡೋಸ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ವಲಯ

ನೌರಂಗ್ ಫಂಕ್ಷನ್ ಹಾಲ್, ತಾವರಕೆರೆ, ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯ

ಕೋರಮಂಗಲ 5ನೇ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಕಟ್ಟಡ

ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯದ ಜೆಸಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಕಟ್ಟಡ

ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯದ ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಕಟ್ಟಡ

ಅನ್ವಲ್ ಫೋರ್ಟ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್, ಸಿಲ್ವೆಡೋಡ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ವಲಯ

²⁵ ಮ್ಯಾಪ್ ಮಾಡಿರದ ಕೆಲವು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ.

ಕೋರಮಂಗಲ 7ನೇ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಟ್ಟಡ

ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯದ ಬನಶಂಕರಿ ಮೊದಲನೇ ಹಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಗರದಲ್ಲಿ ಚಾಸಗಿ ಕಟ್ಟಡ

ಪದ್ಮಾವತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪ, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಲಯ

ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯದ ಜಯನಗರ 4ನೇ ಟಿ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಾರ್ಟ್ಸ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ (ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಬಾಣದ ಗುರುತು ರಾಜಕಾಲುವೆ ಹರಿವಿನ ದಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅಗಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ)

ರಂಕ ನೆಕ್ಸ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್, ಪತ್ತಿಮವಲಯ

ಸುರಾನಾ ಕಾಲೇಜ್, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಲಯ

ಆಧಾರ: ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

https://youtu.be/tt_kMnaHFgY

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತುವರಿ

ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಗುರುತಿಸಿದ 1,988 ಒತ್ತುವರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2018ರ ವೇಳೆಗೆ 1,225 ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 763 ಒತ್ತುವರಿಗಳು ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿವೆ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಬೃಹತ್ ನೀರುಗಾಲುವೆ ವಿಭಾಗ ಇವರು ನೀಡಿದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯ (ಡಿಸೆಂಬರ್ 2020) ಅನ್ವಯ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಒಟ್ಟು 2,626 ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 428ನ್ನು 2016-17ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು 2018-19ರ ನಂತರ 1,484 ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ 714 ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ತೆರವುಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. 52 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸದಿರುವುದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಾರೋಪಿಸಲಾಗಿದ್ದರೆ ಉಳಿದಿರುವ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸದಿರುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ನೀಡಲಿಲ್ಲ.

ತೆರವುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾದ ಒತ್ತುವರಿಯೊಂದು ಇನ್ನೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿದಾಗಲಿಂದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಿರ್ದರ್ಶನ

ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ನಗರ ವಲಯದ ರಾಜಕಾಲುವೆ ಆರ್‌ಎನ್‌193 ಅನ್ನು (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ರಾಜಕಾಲುವೆ), ಪದ್ಮಾವತಿ ಮತ್ತು ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಅನ್ವಯ 18.08.2016ರಂದು ಈ ಒತ್ತುವರಿವನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ (11 ಜೂನ್ 2018) ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪಗಳು ಚರಂಡಿಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಕಟ್ಟಡಗಳು ರಾಜಕಾಲುವೆ ಮೇಲೆ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ವೇದಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು (ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ- 5.5). ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪದ (ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.6) ಒತ್ತುವರಿಯು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆದಿರುವ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭೋಜನಶಾಲೆಗೆ ಮಳೆನೀರು ನುಗ್ಗಿರುವುದನ್ನು (20 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2020) ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.5: ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ವೇದಿಕೆ

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.6: ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪದ ಭೋಜನಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವಾಹದ ನೀರು ನುಗ್ಗಿರುವುದು

ಆಧಾರ: ಮಾಧ್ಯಮ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಮೇಲಿನದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಒತ್ತುವರಿಗೊಂಡ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೆಡವಲಾಗಿದ್ದು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ

(ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.7) ಒತ್ತುವರಿ ತೆರವು ಕಾರ್ಯವು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು ಆದುದರಿಂದ 1,912 ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.7: ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸಿರುವ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ

ಆಧಾರ: ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಆಗಸ್ಟ್ 2020). ಅಗತ್ಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ನಂತರ ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣಾ ತಂಡವು ಗಮನಿಸಿದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಎಂದೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು.

ಶಿಫಾರಸು-17: ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು.

5.2 ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆನೀರಿನ ಸುಗಮ ಹರಿವಿಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ/ತಡೆಯೊಡ್ಡುವ ಅಂಶಗಳು: ರಾಜಕಾಲುವೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು

ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ರಾಜಕಾಲುವೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಇಳಿಜಾರನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಚೊತೆಗೆ, ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಚನಾಕಾರವನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ, ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

- (ಎ) ನಿಯತಕಾಲಿಕ ತಪಾಸಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ;
- (ಬಿ) ನಿರಂತರ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ; ಮತ್ತು
- (ಸಿ) ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ನಿರ್ವಹಣೆ/ದುರಸ್ತಿಗಳು

5.2.1 ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ತಪಾಸಣೆ

ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗಮನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ²⁶ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ತಪಾಸಣೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಐಆರ್‌ಸಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು (ಕಂಡಿಕೆ-12.3) ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳು, ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಯಾವುದೇ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪರ್ಕಿತ ಚರಂಡಿ ರಚನೆಗಳನ್ನೂ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಇಂದೀಕರಿಸಬೇಕು ಎಂದೂ ಐಆರ್‌ಸಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳಿಂದ ನಡೆಸಿದ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ತಪಾಸಣೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಲಭ್ಯಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೈ ಚರಂಡಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ತೀವ್ರತರವಾದ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು (ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.8) ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ತಪಾಸಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ವರದಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

<https://youtu.be/zTsaSmJYZ-o>

ನಿಯತಕಾಲಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ
ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ

²⁶ ಹೂಳೆತ್ತುವುದು, ಕಳೆ ತೆಗೆಯುವುದು, ಅಡಚಣೆ/ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳು/ತಡೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುವುದು, ಹಾನಿ ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಚರಂಡಿಗಳ ಪಂಕ್ತಿಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.8: ಚರಂಡಿಗಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಹುಳಿಮಾವು ಕೆರೆಯ ಹತ್ತಿರ, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ವಲಯ

ಪಟ್ಟಣಗೆರೆ, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಲಯ

ಕೋಡಿಪಾಳ್ಯ, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಲಯ

ಜಯನಗರ 7ನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ

ಕೋರಮಂಗಲ 6ನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯ

ಪದ್ಮನಾಭನಗರ, ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ

ಆಧಾರ: ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಆ ಬಗೆಗಿನ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಇಡದಿದ್ದರೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲು ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಆಗಸ್ಟ್ 2020). ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ದಾಖಲೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ

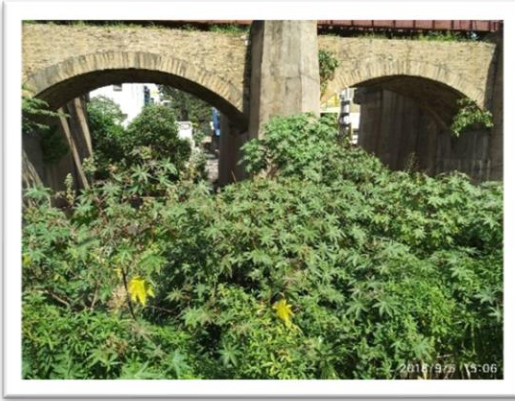
ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿರುವಂತೆ, ಚರಂಡಿಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಚರಂಡಿಗಳ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

5.2.2 ಚರಂಡಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡದಿರುವುದು

ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚರಂಡಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯರಾಶಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು, ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನಿಯಮಿತ ತಪಾಸಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಬೇಲಿ/ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಭೌತಿಕ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ತಪಾಸಣೆಯ ಅಂಶಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡದಿರುವುದನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊರತೆಗೆ ತಾಳೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿಯತಕಾಲಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿನ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ವಿಫಲತೆಯು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳು, ಸಸ್ಯರಾಶಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಜಂಟಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಇದು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ (ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.9).

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.9: ಸಾಕಷ್ಟಿರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಪಶ್ಚಿಮ ವಲಯದ ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆಯ ರೈಲ್ವೆ ಸೇತುವೆಯ ಕೆಳಗಿನ ರಾಜಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸಸ್ಯರಾಶಿ

ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯದ ಈಜಿಪುರದ ರಾಜಕಾಲುವೆ ಒಳಗೆ ಸುರಿದ ಭಗ್ನಾವಶೇಷ/ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಲಸು

ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ವಲಯದ ಅಕ್ಷಯನಗರ ರಾಜಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸಸ್ಯರಾಶಿ

ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯದ ಫುಟ್‌ಬಾಲ್ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದ ಬಳಿ ರಾಜಕಾಲುವೆ ಒಳಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕಸವನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದು

ಪಶ್ಚಿಮ ವಲಯದ ವೈಯ್ಯಾಳಿಕಾವಲ್ ರಾಜಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸಸ್ಯರಾಶಿ

ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಲಯದ ಪೀಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ರಾಜಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸಸ್ಯರಾಶಿ

ಆಧಾರ: ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಈಗ ಟೆಂಡರ್‌ಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಮತ್ತು ಸಕ್ಷಮ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದು ವಾರ್ಷಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ಒಪ್ಪಂದದ ಮೇಲೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 2019-20 ರಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಆಗಸ್ಟ್ 2020).

2019-20ಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಉತ್ತರವು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಒಟ್ಟು 842 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 377 ಕಿ.ಮೀ ಉದ್ದದ (ಶೇಕಡಾ 45) ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ವಾರ್ಷಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ವಲಯವಾರು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿತು:

- ಪೂರ್ವ ವಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣ 73.60 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ರಾಜಕಾಲುವೆ ಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು;
- ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ, ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ 97, 71 ಮತ್ತು 62ರಷ್ಟನ್ನು (ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶ) ಮಾತ್ರ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

- ಇತರ ಐದು ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಶೇಕಡಾ 50ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದಿತು ಮತ್ತು ಶೇಕಡಾ 9ರಿಂದ 49ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು (ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪ್ರದೇಶ).

ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉದ್ದವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ವಾರ್ಷಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಭಾಗಶಃ ವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

ತಿಳಿವಳಿ-18: ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ದಾಖಲಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಸಮರ್ಪಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖ ಮಾಡಬೇಕು.

5.2.3 ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿರುವುದು

ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಾ ಚರಂಡಿಗಳ ಹೂಳು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಐಆರ್‌ಸಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು (ಕಂಡಿಕೆ 12.6) ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಜೂನ್‌ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ವರೆಗಿನ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು 'ಮಳೆಗಾಲದ ಅವಧಿ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಚರಂಡಿಗಳ ಮಳೆಗಾಲ-ಪೂರ್ವದ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವಿಕೆಯು ಪ್ರತಿವರ್ಷದ ಮಾರ್ಚ್ 31ರೊಳಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಎನ್‌ಡಿಎಂ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಕಂಡಿಕೆ 4.12.4.3 ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಆವರ್ತಕತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸರದಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಎಂದೂ ಸಹ ಅದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು 2013-17ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ, ಒಟ್ಟು ಉದ್ದಕ್ಕಲ್ಲದೇ, ಆಯ್ದು ಚೈನೇಜ್‌ಗಳಿಗೆ ₹177.29 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ 175 ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಲಭ್ಯಗೊಳಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ₹17.56 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದ 14 ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು.

ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ, ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು 1ರಿಂದ 24 ತಿಂಗಳುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ನೀಡಿ (ಮಳೆಗಾಲದ ಅವಧಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು) ಜುಲೈ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್ ನಡುವೆ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಐಆರ್‌ಸಿ/ಎನ್‌ಡಿಎಂ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ನೀರಿನ ಹರಿವಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಹೂಳು ತೆಗೆಯದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನಿಂದ ಹೂಳು ತೆಗೆದಿರುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹೂಳು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾದರಿಂದ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉದ್ದಕ್ಕಲ್ಲದೇ ಆಯ್ದು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವುದು ಚರಂಡಿಗಳ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವಿಕೆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ವೈಫಲ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಕಡತಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹೂಳು ತೆಗೆಯದೆ ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು/ ಉದ್ದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದೇ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಂದಂತಹ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಹೂಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸರದಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೂ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಆಗಸ್ಟ್ 2020). ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಲೋಪಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಎಂದೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು.

5.3 ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ

5.3.1 ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳಿಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದು

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗುವುದರಿಂದ, ಕೆಲವು ನಿರ್ಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ, ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರ ಮೇಲೆ ಆಯಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿವಿಧ ದಂಡನಾತ್ಮಕ ನಿಯಮಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದೋಷಾರೋಪ ಹೊರಿಸಿ ದಂಡ ವಿಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಐಆರ್‌ಸಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಕಂಡಿಕೆ 13.1 ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಇದು ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಯಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಅಪಾಯಕರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಗಸ್ತು ವಾಹನಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿತ್ತು.

ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಉಲ್ಲಂಘನೆ/ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ದಂಡದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಗಸ್ತು ತಿರುಗಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರ ವಿರುದ್ಧ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಒಡೆದ ಅವಶೇಷ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸೇರಿದಂತೆ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸುರಿಯಲು ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಜನವರಿ 2019/ಆಗಸ್ಟ್ 2020). ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾದ ಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಲಿಲ್ಲ (ನವೆಂಬರ್ 2019/ಡಿಸೆಂಬರ್ 2020).

5.3.2 ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ

ಚರಂಡಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವರ್ತನೆಯ ಬದಲಾವಣೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ (ಐಇಸಿ) ಚಟುವಟಿಕೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಮತ್ತು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಹುಹಂತದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಐಇಸಿ ಅಭಿಯಾನವು ಮನೆಗಳು, ಅಂಗಡಿಗಳು ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು, ಪುರಸಭಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಎನ್‌ಜಿಒಗಳು), ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯ, ಮಾಧ್ಯಮ ಮುಂತಾದ ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಲುದಾರರನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ನಗರಗಳ ಮಳೆನೀರಿನ ಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಕೈಪಿಡಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು, ಐಇಸಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿವೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿತ ಮತ್ತು ಮರುಬಳಕೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಪಾಲುದಾರರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದವು.

ಕಳಪೆ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ನಾಗರಿಕರು ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳು/ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಸುರಿಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಗರದಲ್ಲಿ 2018-19 ಮತ್ತು 2019-20ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ 4,200 ಮತ್ತು 4,500 ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಿನಂಪ್ರತಿ 2,940 ಮತ್ತು 3,800 ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನಷ್ಟೇ ಎತ್ತುವಳಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡಾ 70 ಮತ್ತು 84ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಗಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಕೂಡುಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಾಂಪ್ಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಸಿ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬೇಡವಾದ/ಪುನರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗದ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ/ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸುಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂ ಅಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು/ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಯಾವುದೇ ಐಇಸಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ತಂತಿಬೇಲಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಕಸ ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಳುಗಡವಿರುವುದನ್ನು/ಮುರಿದಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿತು (ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.10). ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರ ವಿರುದ್ಧ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ ಕ್ರಮ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಡ ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳು/ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸುರಿಯಲು ಅನುಕೂಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರದರ್ಶಿಕೆ-5.10: ಕಟ್ಟಡ ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳನ್ನು/ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ/ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸುರಿದಿರುವ ಮತ್ತು ತಂತಿಬೇಲಿ ಮುರಿದಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಆಫ್ಫಿನ್ ಟೌನ್, ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯ

ಈಜಿಪುರ, ಕೋರಮಂಗಲ ವಲಯ

ಮಂಜುನಾಥನಗರ, ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ

ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಲಯ

ಅಕ್ಷಯನಗರ, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ವಲಯ

ಚೋಳರಪಾಳ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣವಲಯ

ಆಧಾರ: ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಇದಲ್ಲದೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ರಾಸಾಯನಿಕ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಹೂಳು/ಸಸ್ಯರಾಶಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಲವಾಗುತ್ತವೆ/ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಫೈಲಮ್/ಪ್ರೋಟೋಜೋವಾಗಳಿಗೆ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯ ತಂದೊಡ್ಡುವಂತಹ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಆರೋಗ್ಯ ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ನಗರದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಲು ಐಇಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಜನವರಿ 2019/ಆಗಸ್ಟ್ 2020). ಆದಾಗ್ಯೂ, ಡಿಸೆಂಬರ್ 2020ರವರೆಗೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು.

5.3.3 ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು

ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮವು ಒತ್ತುವರಿಗಳು, ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳು/ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುವುದು, ಅಡೆತಡೆಗಳು, ಹೂಳು ತುಂಬಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ

ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಜನರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ದೂರುಗಳ ವಹಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದಿದ್ದರಿಂದ ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಬೃಹತ್ ನೀರುಗಾಲುವೆ ವಿಭಾಗ, ಇವರ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ಸಹ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ, ಅದರಲ್ಲೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಒತ್ತುವರಿಗಳು ಮತ್ತು ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಯುವ ಬಗೆಗಿನ ದೂರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರುಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗದೇ ಹೋಗಬಹುದಾಗಿದೆ.

ದೂರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಜನವರಿ 2019/ಆಗಸ್ಟ್ 2020). ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದೂರುಗಳ ಮತ್ತು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ದೂರುಗಳನ್ನೂ ದಾಖಲಿಸಲು ದೂರು ವಹಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಎಂದೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತರಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಿಲ್ಲ (ನವೆಂಬರ್ 2019/ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2020).

ತಿಳಿವಳಿ-19: ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ವಸತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಘಗಳು/ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಿರ್ಣಯ

ಕೊಳಚೆನೀರು ಮತ್ತು ಮಳೆನೀರಿನ ಹರಿವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಎರಡೂ ಕಾಯಿದೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲಸುನೀರು ಬೆರೆಯುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಿಡಬ್ಲೂ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿನ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ವಿಫಲತೆಯು ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿತು. ಆರ್‌ಎಂಪಿ 2015 ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಕೆಎಂಸಿ ಕಾಯಿದೆ 1976ರ ಸೆಕ್ಷನ್ 58ರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಸೀಮಾರೇಖೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಾರೇಖೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಇದು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಒತ್ತುವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಮೇಲಿನ 2,626 ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರೂ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ 714 ಒತ್ತುವರಿಗಳ ತೆರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಗಮನಾರ್ಹ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ

ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ ಕ್ರಮಗಳು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿಲ್ಲ.

ಚರಂಡಿಗಳು/ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತರನಾದ ಅಡಚಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದದ್ದು ನಿಯತಕಾಲಿಕ ತಪಾಸಣೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿನ ವಿಫಲತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿರ್ದೇಶನದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸದಿರುವುದು ಕೆರೆಗಳ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡದ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ದಂಡ ಹಾಕದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರುಗಳು (ಒತ್ತುವರಿ ಮತ್ತು ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕುವವರು) ಶಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೇ ಹೋಗುವಲ್ಲಿ ಅನುವಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ, ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಯಾವುದೇ ಐಇಸಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು/ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿನ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ವಿಫಲತೆಯು ಚರಂಡಿಗಳ ನಿರಂತರ ದುರ್ಬಳಕೆಗೆ ದಾರಿಯಾಯಿತು.

ಪ್ರಮುಖ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಸಾರಾಂಶ

ಕಂಡಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು
5.1.1	<p>ಸಂಹಿತೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಮಳೆನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರು ಮಿಶ್ರಣವಾಗುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದರೂ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳೊಳಗೆ ಒಳಚರಂಡಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಿಡಬ್ಲೂಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ 1,440 ಎಂಎಲ್‌ಡಿ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಪೈಕಿ ಸುಮಾರು 780 ಎಂಎಲ್‌ಡಿಯನ್ನು (ಶೇಕಡಾ 54) ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಾಜಕಾಲುವೆ/ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹರಿಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.</p> <p>ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು 2008-09ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 13 ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ₹6.73 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿತ್ತು. ಐದು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ವಹಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಟಿಪಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡುವುದು ಎರಡೂ ಸೇರಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ನಂತರ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸದೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹರಿಸುವ ಮೊದಲು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ವೈಫಲ್ಯಗೊಳಿಸಿತು.</p> <p>ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಕೆರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಹರಿವನ್ನು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನದಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಹರಿವಿನ ಕೆಳಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಬಳಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸಹ ನೀರಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ.</p>
5.1.2	<p>ಆರ್‌ಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಜಿಟಿ ಇವುಗಳು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಟ್ಟ ವಲಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ 'ಸೀಮಾ ಗಡಿಯನ್ನು' ಮತ್ತು 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊರತಾದ ಪ್ರದೇಶ'ವನ್ನು</p>

ಕಂಡಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು
	ಗುರುತು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಂತರವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಒತ್ತುವರಿ ಆಗಿರುವುದು ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು.
5.1.3	<p>ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ 2,626 ಒತ್ತುವರಿಗಳಲ್ಲಿ 714 ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಇನ್ನೂ ತೆರವುಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ 23 ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 16 ಪ್ರಕರಣಗಳು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಒದಗಿಸಿದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಬೃಹತ್ ನೀರುಗಾಲುವೆ ವಿಭಾಗ, ಇವರೊಂದಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ.</p> <p>ಒಂದು ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದೆ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದರೂ ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಒತ್ತುವರಿಯು ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಿತು ಹಾಗೂ ತೆರವು ಕಾರ್ಯ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ.</p>
5.2.1	ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ನಡೆಸಿದ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಲಭ್ಯಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಬದಿ ಚರಂಡಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಎರಡರಲ್ಲೂ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಅಡತಡೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ತಪಾಸಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳ ವರದಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
5.2.2	ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳಿಂದ, ಸಸ್ಯರಾಶಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದನ್ನು ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದು ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ
5.2.3	ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಹೂಳು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಐಆರ್‌ಸಿ/ಎನ್‌ಡಿಎಂ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ₹17.56 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದ 14 ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಗೊಂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದು ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು.
5.3.1/ 5.3.2	<p>ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಗರದಲ್ಲಿ 2018-19 ಮತ್ತು 2019-20ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ 4,200 ಮತ್ತು 4,500 ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಿನಂಪ್ರತಿ 2,940 ಮತ್ತು 3,800 ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನಷ್ಟೇ ಎತ್ತುವಳಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಗಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಕೂಡುಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕಾಂಪ್ಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಸಿ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬೇಡವಾದ/ಪುನರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗದ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ/ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸುಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.</p> <p>ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಯಾವುದೇ ಐಇಸಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ</p>

ಕಂಡಿಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು
	<p>ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ತಂತಿಬೇಲಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಕಸ ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಳುಗೆಡವಿರುವುದನ್ನು/ಮುರಿದಿರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಉಲ್ಲಂಘನೆ/ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ದಂಡದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಗಸ್ತು ತಿರುಗಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.</p>